

THỰC TRẠNG CÔNG TÁC TRIỂN KHAI, THI HÀNH VÀ YÊU CẦU SỬA ĐỔI, BỔ SUNG LUẬT QUẢN LÝ, SỬ DỤNG VŨ KHÍ, VẬT LIỆU NỔ VÀ CÔNG CỤ HỖ TRỢ TRONG TÌNH HÌNH HIỆN NAY

ThS. TRẦN QUÝ TRỌNG*
ThS. ĐẶNG MẠNH CƯỜNG**

Tóm tắt: Bài viết nghiên cứu đánh giá về một số vấn đề triển khai, thi hành Luật Quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ. Qua đó, phân tích thực trạng những kết quả đã đạt được, trình bày những tồn tại, hạn chế và đề xuất một số nội dung sửa đổi, bổ sung Luật Quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ đáp ứng tình hình thực tiễn hiện nay.

Từ khóa: quản lý; sử dụng; vũ khí; vật liệu nổ; công cụ hỗ trợ.

Ngày nhận bài: 28/6/2024; Ngày hoàn thành biên tập: 29/7/2024; Ngày duyệt đăng bài: 02/8/2024

Abstract: The article researches and evaluates some issues on implementing and enforcing the Law on Management and Use of Weapons, Explosive Materials and Support Instruments, then analyses the practice of achieved results, presents inadequacies, limitations, and proposes some amendments and supplements of the Law on Management and Use of Weapons, Explosive Materials and Support Instruments to meet current practical situation.

Keywords: management; use; weapons; explosive materials; support instruments.

Received: 28 June 2024; Editing completed: 29 July 2024; Accepted for publication: 2 August 2024

Đặt vấn đề

Trong thời gian qua, tình trạng các loại vũ khí, vật liệu nổ thất lạc, tồn tại ngoài xã hội, gây ảnh hưởng lớn đến sự an toàn tính mạng, sức khỏe và tài sản của người dân. Bên cạnh đó là tình trạng người dân tàng trữ, cất giấu, sử dụng trái phép các loại vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ phục vụ mục đích cá nhân cũng gây ra nguy cơ gây hại rất lớn đối với tình hình an ninh, trật tự. Ngoài ra, trong những năm qua, Đảng và Nhà nước ta đang thực hiện chính sách mở cửa hội nhập quốc tế, xây dựng kinh tế thị trường phát triển theo định hướng xã hội chủ nghĩa. Đất nước ta đã không ngừng tăng trưởng về kinh tế, văn hóa, xã hội, đời sống của Nhân dân ngày càng được nâng cao. Bên cạnh những thành tựu đạt được, sự phát triển nhanh chóng về kinh tế và sự hội nhập quốc tế cũng gây ra nhiều vấn đề phức tạp về an ninh - trật tự, xuất hiện nhiều

loại tội phạm mới, đặc biệt là các hành vi vi phạm pháp luật khác trên không gian mạng như: mua bán, trao đổi vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ qua không gian mạng; hướng dẫn chế tạo vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ trên không gian mạng... Đặc biệt, tình trạng tội phạm sử dụng vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ có chiều hướng gia tăng, số vụ việc gây mất an ninh, trật tự liên quan đến vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ diễn biến hết sức phức tạp, từ đó công tác quản lý nhà nước về vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ càng khó khăn, phức tạp.

Trước tình hình trên, Quốc hội khóa XIV đã thông qua Luật số 14/2017/QH14 ngày 20/6/2017 về quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ, có hiệu lực thi hành từ ngày 01/7/2018; Luật số 50/2019/QH14 ngày 25/11/2019 sửa đổi, bổ sung một số

*, ** Học viện Cảnh sát nhân dân.

điều của Luật Quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ, có hiệu lực thi hành từ ngày 10/01/2020. Luật được ban hành đã góp phần quan trọng vào việc nâng cao hiệu quả công tác quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ nhằm bảo vệ an ninh quốc gia, bảo đảm trật tự, an toàn xã hội, bảo vệ quyền con người, quyền công dân và phục vụ phát triển kinh tế - xã hội. Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đạt được, quá trình triển khai, thực hiện Luật đã phát sinh một số quy định bất cập, không phù hợp, chưa đáp ứng được với tình hình thực tế hiện nay trong công tác quản lý nhà nước và phòng ngừa, đấu tranh chống tội phạm, vi phạm pháp luật trong lĩnh vực quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ. Điều này đặt ra yêu cầu cấp thiết trong việc nghiên cứu sửa đổi, bổ sung Luật Quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ trong tình hình hiện nay.

1. Các quy định của pháp luật đã được ban hành liên quan đến quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ

Ngay sau khi Quốc hội thông qua Luật Quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ, các bộ, ngành, các chủ thể có liên quan đã quán triệt, triển khai thực hiện nghiêm túc, hiệu quả theo chức năng, nhiệm vụ được giao, cụ thể như sau:

Bộ Công an với vai trò là cơ quan trực tiếp tham mưu giúp Chính phủ triển khai thi hành Luật Quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ đã chủ trì, phối hợp với các bộ, ngành tham mưu, trình Chính phủ ban hành Nghị định số 79/2018/NĐ-CP ngày 16/5/2018 quy định chi tiết thi hành một số điều của Luật Quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ; đồng thời, ban hành các Thông tư

và các văn bản triển khai thực hiện, như: Thông tư số 16/2018/TT-BCA ngày 15/5/2018 của Bộ Công an quy định chi tiết một số điều của Luật Quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ, qua đó đã điều chỉnh các nội dung liên quan đến hoạt động sản xuất, chế tạo, sửa chữa các loại vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ; Thông tư số 17/2018/TT-BCA ngày 15/5/2018 của Bộ Công an quy định về việc trang bị vũ khí, vật liệu nổ quân dụng và công cụ hỗ trợ đã quy định chi tiết việc trang bị, đặc biệt là áp dụng đối với hoạt động trang bị trong Công an nhân dân; Thông tư số 18/2018/TT-BCA ngày 15/5/2018 của Bộ Công an quy định về hệ thống biểu mẫu sử dụng trong hoạt động quản lý vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ đã hỗ trợ các lực lượng nghiệp vụ trong quá trình triển khai các quy định của pháp luật về vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ.

Đối với hoạt động phối hợp trong việc ban hành các văn bản pháp luật quy định về quản lý vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ:

Bộ Công Thương đã chủ trì, phối hợp với các bộ, ngành có liên quan trình Chính phủ ban hành Nghị định số 71/2018/NĐ-CP ngày 15/5/2018 quy định chi tiết thi hành một số điều của Luật Quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ về vật liệu nổ công nghiệp và tiền chất thuốc nổ; ban hành 02 Thông tư, gồm: Thông tư số 13/2018/TT-BCT ngày 15/6/2018 quy định về quản lý, sử dụng vật liệu nổ công nghiệp, tiền chất thuốc nổ sử dụng để sản xuất vật liệu nổ công nghiệp; Thông tư số 31/2020/TT-BCT ngày 30/11/2020 sửa đổi, bổ sung một số điều của Thông tư 13/2018/TT-BCT ngày 15/6/2018 quy định về quản lý, sử dụng vật liệu nổ công nghiệp,

tiền chất thuốc nổ sử dụng để sản xuất vật liệu nổ công nghiệp.

Định kỳ hàng năm tổ chức kiểm tra, hướng dẫn các cơ quan, tổ chức, doanh nghiệp tham gia hoạt động vật liệu nổ công nghiệp, tiền chất thuốc nổ thực hiện nghiêm túc các quy định của Luật Quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ trong công tác quản lý vật liệu nổ công nghiệp và tiền chất thuốc nổ; xét duyệt, cấp giấy phép xuất khẩu, nhập khẩu vật liệu nổ công nghiệp, tiền chất thuốc nổ cho các doanh nghiệp được phép sản xuất, cung ứng vật liệu nổ công nghiệp, tiền chất thuốc nổ; biên soạn tài liệu, tổ chức tập huấn, bồi dưỡng về công tác quản lý, sử dụng vật liệu nổ công nghiệp, tiền chất thuốc nổ cho các đối tượng thuộc phạm vi quản lý của Bộ Công thương.

Bộ Quốc phòng đã xây dựng và ban hành các thông tư, như: Thông tư số 85/2018/TT-BQP ngày 23/6/2018 quy định về quản lý hoạt động vật liệu nổ công nghiệp, tiền chất thuốc nổ thuộc thẩm quyền quản lý của Bộ Quốc phòng; Thông tư số 86/2018/TT-BQP ngày 23/6/2018 quy định chi tiết một số điều của Luật Quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ; Thông tư số 169/2018/TT-BQP ngày 13/12/2018 quy chuẩn QCVN 11:2018/BQP quy chuẩn kỹ thuật quốc gia về kho bảo quản vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ tiếp nhận, thu gom thuộc phạm vi Bộ Quốc phòng quản lý;... bên cạnh đó, Bộ Quốc phòng đã chỉ đạo, hướng dẫn, tổ chức triển khai thực hiện Luật Quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ đến tất cả các cơ quan, đơn vị trong toàn quân; xây dựng kế hoạch cụ thể để triển khai thực hiện, tổ chức quán triệt, phổ biến, tuyên truyền, giáo dục, nghiên cứu, học tập thông

qua các hội nghị tập trung và các phương tiện thông tin đại chúng theo chức năng quản lý. Chủ động phối hợp với các bộ, ngành, Ủy ban nhân dân các địa phương triển khai công tác tìm kiếm, xử lý các loại bom, mìn, vật liệu nổ còn sót lại trong lòng đất để phục vụ các chương trình, dự án phát triển kinh tế - xã hội; đấu tranh với các loại tội phạm mua bán, vận chuyển trái phép vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ trên các tuyến biên giới; biên soạn tài liệu và tổ chức tập huấn, bồi dưỡng về công tác quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ cho các đối tượng thuộc phạm vi quản lý của Bộ Quốc phòng; tuyên truyền, vận động nhân dân thực hiện nghiêm các quy định của Luật Quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ.

Các bộ, ngành khác đã chủ động xây dựng kế hoạch và ban hành các quy định trong công tác quản lý, sử dụng vũ khí, công cụ hỗ trợ, đồng thời, phối hợp với Bộ Công an tổ chức tuyên truyền, phổ biến, quán triệt Luật và các văn bản hướng dẫn thi hành cho cán bộ, công nhân viên các cơ quan thuộc Bộ; tập huấn chuyên sâu, huấn luyện về công tác quản lý, bảo quản và sử dụng vũ khí, công cụ hỗ trợ cho các đối tượng được phép trang bị, sử dụng vũ khí, công cụ hỗ trợ; chỉ đạo các đơn vị chức năng tăng cường công tác tuyên truyền, phổ biến các quy định của Luật Quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ và các văn bản hướng dẫn thi hành; tập trung rà soát các văn bản có liên quan để kịp thời sửa đổi, bổ sung hoặc bãi bỏ các văn bản trái với quy định của pháp luật; xây dựng các văn bản hướng dẫn thực hiện Luật trong phạm vi chức năng, nhiệm vụ được giao.

Ủy ban nhân dân các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương đã ban hành các chỉ thị, nghị quyết, kế hoạch, thành lập Ban Chỉ đạo và tổ chức Hội nghị quán triệt triển khai, thực hiện Luật trong đó, chỉ đạo cấp ủy, chính quyền cơ sở và các cơ quan, ban, ngành, đoàn thể, tổ chức chính trị - xã hội đẩy mạnh công tác tuyên truyền, phổ biến và tổ chức triển khai thực hiện nghiêm túc các quy định của Luật và các văn bản hướng dẫn thi hành đồng thời, tổ chức sơ kết 01 năm, tổng kết 05 năm thực hiện Luật và các văn bản hướng dẫn thi hành.

Các văn bản, tư tưởng chỉ đạo trên đã tạo hành lang pháp lý giúp việc triển khai các quy định về quản lý vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ được toàn diện, bảo đảm an toàn cho quần chúng nhân dân. Tuy nhiên, quá trình thực hiện triển khai các văn bản quy định của pháp luật về quản lý vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ còn gặp nhiều khó khăn, vướng mắc cần được điều chỉnh sao cho phù hợp với tình hình hiện nay.

2. Một số vướng mắc, bất cập

Bên cạnh những kết quả đạt được, quá trình triển khai, thực hiện Luật Quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ đã phát sinh một số quy định bất cập, không phù hợp, chưa đáp ứng tình hình thực tế hiện nay trong công tác quản lý nhà nước và phòng ngừa, đấu tranh chống tội phạm, vi phạm pháp luật trong lĩnh vực vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ, cụ thể như sau:

Một là, qua 05 năm thực hiện Luật Quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ cho thấy, tội phạm sử dụng súng tự chế, vũ khí thô sơ và mua bán, vận chuyển trái phép linh kiện để lắp ráp vũ khí diễn biến phức tạp và có chiều hướng gia tăng, xảy ra nhiều vụ án gây hậu quả đặc biệt nghiêm trọng. Trong khi đó, thực tế việc xử

lý hình sự đối với các hành vi chế tạo, sản xuất, mua bán, vận chuyển, tàng trữ và sử dụng trái phép các loại vũ khí trên gặp rất nhiều khó khăn. Nguyên nhân là do Luật Quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ quy định các khái niệm về vũ khí chưa khái quát, còn tách bạch giữa vũ khí quân dụng với các loại vũ khí khác, các loại vũ khí này đều được trang bị cho lực lượng vũ trang và các lực lượng khác để thi hành công vụ. Chính vì vậy, các đối tượng đã lợi dụng kẽ hở của pháp luật để chế tạo, tàng trữ, mua bán, vận chuyển, sử dụng trái phép các loại súng tự chế (súng bắn đạn ghém, súng săn, súng nén ga, súng nén hơi...), vũ khí thô sơ (các loại dao, lưỡi lê, đao, kiếm, giáo, mác, thương, mã tấu, côn, quả đấm, quả chùy, cung, nỏ) và linh kiện để lắp ráp vũ khí.

Hai là, hiện nay, trước sự phát triển nhanh chóng của khoa học công nghệ, các đối tượng thường xuyên nghiên cứu, chế tạo ra các loại vật liệu nổ công nghiệp mới nhưng không nằm trong danh mục vật liệu nổ công nghiệp, nên trong quá trình quản lý gặp nhiều khó khăn, nhất là trong công tác đấu tranh, bắt giữ không có căn cứ để xác định loại vật liệu nổ công nghiệp này để xử lý các hành vi vi phạm.

Ba là, Luật Quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ hiện hành quy định 30 điều khoản về thủ tục cấp các loại giấy phép, giấy xác nhận về vũ khí, vật liệu nổ, tiền chất thuốc nổ, công cụ hỗ trợ, trong đó, yêu cầu cơ quan, tổ chức, doanh nghiệp phải xuất trình nhiều loại giấy tờ liên quan đến hồ sơ pháp lý, như: Giấy chứng nhận đăng ký doanh nghiệp, Giấy chứng nhận đủ điều kiện về an ninh trật tự, căn cước công dân, hộ chiếu,... Các quy định này hiện nay không còn phù hợp với chủ trương cải cách, đơn giản hóa thủ tục hành chính, ứng

dụng công nghệ thông tin phục vụ chuyển đổi số quốc gia theo Đề án 06 năm 2022 về phát triển ứng dụng dữ liệu về dân cư, định danh và xác thực điện tử phục vụ chuyển đổi số quốc gia giai đoạn 2022-2025, tầm nhìn đến năm 2030 của Chính phủ. Bên cạnh đó, theo quy định, giấy phép sử dụng vũ khí quân dụng, vũ khí thể thao, công cụ hỗ trợ cấp cho cơ quan, tổ chức, doanh nghiệp có thời hạn 05 năm, sau khi hết thời hạn, cơ quan, tổ chức, doanh nghiệp phải làm thủ tục cấp đổi. Tuy nhiên, thực tế cho thấy, các loại vũ khí, công cụ hỗ trợ đã được cấp giấy phép sử dụng, giấy xác nhận đăng ký không có sự thay đổi về chủng loại, nhãn hiệu, ký hiệu, số hiệu. Hằng năm, cơ quan có thẩm quyền cấp giấy phép thường xuyên kiểm tra việc quản lý, bảo quản, sử dụng tại cơ quan, tổ chức, doanh nghiệp được trang bị. Chính vì thế, việc quy định về thời hạn 05 năm đối với giấy phép sử dụng vũ khí, công cụ hỗ trợ đã làm phát sinh nhiều thủ tục hành chính, chi phí, thời gian của cán bộ và người dân.

Bốn là, thực tế hiện nay, một số tổ chức, doanh nghiệp của nước ngoài đã tặng, viện trợ một số loại vũ khí, công cụ hỗ trợ cho cơ quan, tổ chức, doanh nghiệp của Việt Nam để phục vụ việc nghiên cứu, sản xuất hoặc trang bị cho các đối tượng theo quy định của pháp luật. Tuy nhiên, tại Điều 5 Luật Quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ hiện hành quy định nghiêm cấm việc trao đổi, tặng, cho, gửi, mượn, cho mượn, thuê, cho thuê, cầm cố vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ, phế liệu, phế phẩm vũ khí, công cụ hỗ trợ. Điều này làm hạn chế nguồn lực từ nước ngoài hỗ trợ Việt Nam trong nghiên cứu, sản xuất, trang bị, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ, phục vụ công tác bảo đảm an ninh,

trật tự, nghiên cứu, xây dựng và phát triển kinh tế, xã hội của đất nước.

Năm là, một số quy định về việc nghiên cứu, sản xuất, kinh doanh, sử dụng vật liệu nổ công nghiệp tại Luật Quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ hiện hành còn chưa phù hợp, thực tiễn quá trình triển khai thực hiện còn gặp một số khó khăn, vướng mắc, như: chưa có quy định về việc đăng ký sản phẩm vật liệu nổ công nghiệp mới sản xuất, sử dụng tại Việt Nam; việc quy định chủng loại sản phẩm, quy mô sản xuất phải phù hợp với định hướng phát triển ngành vật liệu nổ công nghiệp không phù hợp với Luật Quy hoạch; việc quy định tổ chức, doanh nghiệp sử dụng vật liệu nổ công nghiệp không hết phải bán lại cho tổ chức, doanh nghiệp kinh doanh vật liệu nổ công nghiệp đã gây khó khăn cho các đơn vị sử dụng; quy định giấy phép vận chuyển vật liệu nổ công nghiệp chỉ có giá trị cho 01 lượt vận chuyển gây khó khăn cho doanh nghiệp khi sử dụng vật liệu nổ không hết nên lúc vận chuyển về lại phải xin giấy phép...

3. Một số giải pháp sửa đổi, bổ sung Luật Quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ

Thứ nhất, hoàn thiện quy định về khái niệm vũ khí, công cụ hỗ trợ, linh kiện lắp ráp vũ khí, công cụ hỗ trợ và quản lý các loại dao sử dụng vào mục đích lao động, sản xuất, sinh hoạt.

Nhằm phòng ngừa, đấu tranh với tội phạm sử dụng súng tự chế, vũ khí thô sơ và mua bán, vận chuyển trái phép linh kiện để lắp ráp vũ khí cũng như các loại tội phạm và hành vi vi phạm pháp luật khác liên quan đến vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ, thì cần sửa đổi Điều 3 Luật Quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ hiện

hành về giải thích từ ngữ, lược bỏ khái niệm vũ khí thô sơ và súng săn để tránh gây khó khăn cho việc xác định các loại vũ khí và các hành vi vi phạm pháp luật liên quan đến vũ khí. Trong đó xác định:

- Vũ khí quân dụng là vũ khí được chế tạo, sản xuất, lắp ráp bảo đảm tiêu chuẩn kỹ thuật, thiết kế của nhà sản xuất hợp pháp, trang bị cho lực lượng vũ trang nhân dân và các lực lượng khác theo quy định của Luật Quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ để thi hành công vụ hoặc chế tạo, sản xuất, lắp ráp không theo tiêu chuẩn kỹ thuật, thiết kế của nhà sản xuất hợp pháp, có khả năng gây sát thương, nguy hại cho tính mạng, sức khỏe của con người, tài sản của cơ quan, tổ chức, cá nhân.

- Vũ khí thể thao là vũ khí được chế tạo, sản xuất, lắp ráp, trang bị cho các đối tượng để luyện tập, thi đấu thể thao theo quy định của Luật Quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ.

- Linh kiện vũ khí là chi tiết, cụm chi tiết chính cấu tạo nên vũ khí quân dụng.

- Vũ khí có tính năng, tác dụng tương tự là các loại vũ khí không thuộc quy định tại danh mục vũ khí quân dụng nhưng sử dụng với công năng, tác dụng như vũ khí quân dụng.

Việc quy định về các loại vũ khí và linh kiện vũ khí theo hướng khái quát hóa như trên sẽ tạo cơ sở pháp lý vững chắc cho việc xử lý các đối tượng thực hiện hành vi vi phạm pháp luật liên quan đến vũ khí và phân biệt cụ thể, rõ ràng giữa vũ khí và các loại dao sử dụng vào mục đích lao động, sản xuất, sinh hoạt hằng ngày của người dân.

Thứ hai, điều chỉnh quy định về vật liệu nổ công nghiệp và việc nghiên cứu, thử nghiệm, sản xuất, chế tạo, nhập khẩu vật

liệu nổ công nghiệp. Nhất là trong giai đoạn hiện nay, trước sự phát triển nhanh chóng của khoa học công nghệ, các đối tượng có thể dễ dàng tiếp cận và học cách chế tạo, sử dụng các loại vật liệu nổ công nghiệp thông qua các video hướng dẫn trên Internet và dễ dàng tìm kiếm các nguyên, vật liệu để nghiên cứu, chế tạo các loại vật liệu nổ công nghiệp mới chưa được quy định trong danh mục hiện hành. Chính vì thế, pháp luật cần điều chỉnh và quy định “vật liệu nổ công nghiệp là vật liệu nổ sử dụng cho mục đích kinh tế, dân sự đã được quy định trong danh mục vật liệu nổ công nghiệp Việt Nam và các loại vật liệu nổ công nghiệp mới lần đầu được nghiên cứu, thử nghiệm, sản xuất, nhập khẩu vào Việt Nam, chưa được đưa vào danh mục vật liệu nổ công nghiệp hoặc vật liệu nổ công nghiệp đã có trong danh mục nhưng có sự thay đổi bất kỳ về thành phần được coi là vật liệu nổ công nghiệp mới”.

Việc quy định về vật liệu nổ công nghiệp như trên tạo cơ sở cho việc xác định loại vật liệu nổ công nghiệp, nhất là các loại vật liệu nổ công nghiệp mới, phục vụ phòng ngừa, đấu tranh, bắt giữ các đối tượng có hành vi sản xuất, chế tạo, thực hiện các hành vi vi phạm pháp luật liên quan đến vật liệu nổ công nghiệp trong giai đoạn hiện nay.

Thứ ba, điều chỉnh quy định về hồ sơ, thủ tục hành chính liên quan đến vũ khí, vật liệu nổ, tiền chất thuốc nổ, công cụ hỗ trợ theo hướng đơn giản hóa và cải cách hành chính, hướng đến nâng cao hiệu lực, hiệu quả công tác quản lý nhà nước về vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ nhằm phục vụ người dân, doanh nghiệp đồng thời, bãi bỏ quy định về thời hạn của giấy phép sử dụng vũ khí, công cụ hỗ trợ.

Ngoài ra, pháp luật cần sửa đổi, bổ sung

các quy định trong Luật Quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ hiện hành theo hướng cắt giảm các loại giấy tờ, hồ sơ không cần thiết, như: giấy giới thiệu, căn cước công dân/chứng minh nhân dân, hộ chiếu, Giấy chứng nhận đăng ký doanh nghiệp, Giấy chứng nhận đủ điều kiện về an ninh, trật tự... tuy nhiên, cần tính toán đến lộ trình cụ thể với điều kiện tiên quyết là phải hoàn thiện xong cơ sở dữ liệu chuyên ngành về vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ và đồng bộ dữ liệu với hệ thống cơ sở dữ liệu quốc gia về dân cư, nhằm liên thông các thủ tục hành chính, phục vụ xác minh, tra cứu. Điều đó nhằm bảo đảm khi các bộ, ngành thực hiện giải quyết thủ tục hành chính có thể khai thác, chia sẻ dữ liệu về công dân, doanh nghiệp trên môi trường điện tử, bên cạnh đó, cần sửa đổi, bổ sung 03 điều, gồm: Điều 21, 26 và 58 Luật Quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ hiện hành theo hướng không quy định thời hạn của giấy phép sử dụng vũ khí, công cụ hỗ trợ, nhằm cải cách, đơn giản hóa thủ tục hành chính, tạo điều kiện thuận lợi cho các cơ quan, tổ chức, doanh nghiệp phục vụ phát triển kinh tế - xã hội của đất nước. Mục tiêu đặt ra là, thống nhất cách thức quản lý vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ; thực hiện cải cách hành chính, cắt giảm thủ tục không cần thiết; các loại giấy tờ, hồ sơ, thời gian, chi phí thực hiện các thủ tục hành chính cho các cơ quan, tổ chức, doanh nghiệp; cơ quan giải quyết thủ tục hành chính sẽ khai thác thông tin trong cơ sở dữ liệu quốc gia về dân cư và các cơ sở dữ liệu chuyên ngành khác để thực hiện giải quyết thủ tục hành chính theo đề nghị của các cơ quan, tổ chức, doanh nghiệp và người dân; đồng thời, giảm nhân lực

trong giải quyết thủ tục hành chính, phù hợp với xu hướng chuyển đổi số, ứng dụng công nghệ thông tin vào hoạt động quản lý nhà nước.

Thứ tư, bổ sung quy định về việc cho phép cơ quan, tổ chức, doanh nghiệp nước ngoài tặng cho, viện trợ vũ khí, công cụ hỗ trợ cho Việt Nam để phục vụ việc nghiên cứu, sản xuất, trang bị, sử dụng.

Để tận dụng nguồn lực của các cơ quan, tổ chức, doanh nghiệp nước ngoài cho, tặng, viện trợ vũ khí, công cụ hỗ trợ, pháp luật cần sửa đổi, bổ sung các quy định tại Điều 5 Luật Quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ hiện hành theo hướng cho phép các cơ quan, tổ chức, doanh nghiệp nước ngoài cho, tặng, viện trợ vũ khí, công cụ hỗ trợ cho Việt Nam để phục vụ việc nghiên cứu, sản xuất, trang bị, sử dụng. Bên cạnh đó, cần bổ sung thêm điều khoản quy định về thẩm quyền, điều kiện, thủ tục tiếp nhận và quản lý, sử dụng vũ khí, công cụ hỗ trợ do tổ chức, doanh nghiệp nước ngoài cho, tặng, viện trợ. Trong đó, quy định cụ thể do Bộ trưởng Bộ Công an quyết định số lượng, chủng loại vũ khí, công cụ hỗ trợ do tổ chức, doanh nghiệp nước ngoài cho, tặng, viện trợ cho các cơ quan, tổ chức doanh nghiệp không thuộc phạm vi quản lý của Bộ Quốc phòng. Cục Cảnh sát Quản lý hành chính về trật tự xã hội thuộc Bộ Công an là đơn vị được Bộ trưởng giao trực tiếp thực hiện thủ tục tiếp nhận, quản lý, sử dụng vũ khí, công cụ hỗ trợ do tổ chức, doanh nghiệp nước ngoài cho, tặng, viện trợ hoặc phân phối đến các đầu mối khác theo đúng quy định. Điều kiện bắt buộc là chỉ được tiếp nhận vũ khí, công cụ hỗ trợ của các tổ chức, doanh nghiệp nước

ngoài hoạt động hợp pháp cho, tặng, viện trợ để sử dụng trong hoạt động nghiên cứu, chế tạo, sản xuất, trang bị, sử dụng; vũ khí, công cụ hỗ trợ tiếp nhận phải bảo đảm tiêu chuẩn, quy chuẩn kỹ thuật và các thủ tục, quy trình theo quy định.

Thứ năm, sửa đổi, bổ sung một số quy định về nghiên cứu, sản xuất, kinh doanh, sử dụng vật liệu nổ công nghiệp nhằm tháo gỡ khó khăn, vướng mắc cho các tổ chức, doanh nghiệp phục vụ phát triển kinh tế - xã hội.

Cụ thể, cần sửa đổi, bổ sung các điều luật theo hướng quy định tổ chức, doanh nghiệp thực hiện nghiên cứu vật liệu nổ công nghiệp trên cơ sở nhiệm vụ khoa học và công nghệ được cơ quan có thẩm quyền phê duyệt theo quy định của Luật Khoa học và Công nghệ, giao thẩm quyền cho Bộ Công Thương quy định việc đăng ký sản phẩm vật liệu nổ công nghiệp mới sản xuất, sử dụng tại Việt Nam, đồng thời, bãi bỏ quy định chủng loại sản phẩm, quy mô sản xuất phải phù hợp với định hướng phát triển ngành vật liệu nổ công nghiệp; quy định tổ chức, doanh nghiệp sử dụng vật liệu nổ công nghiệp không hết bán lại cho tổ chức, doanh nghiệp kinh doanh vật liệu nổ công nghiệp hoặc được phép tiêu hủy; bên cạnh đó, cần bổ sung quy định về điều chỉnh cấp giấy phép sử dụng vật liệu nổ công nghiệp và sửa đổi quy định cho phép giấy phép vận chuyển vật liệu nổ công nghiệp có giá trị cho lượt vận chuyển đi và vận chuyển về đối với trường hợp sử dụng vật liệu nổ không hết.

Kết luận

Công tác quản lý vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ có vai trò vô cùng quan trọng đối với việc bảo đảm an ninh, quốc phòng, phát triển kinh tế - xã hội đất nước và bảo đảm

các quyền, lợi ích hợp pháp của người dân. Chính vì thế, Luật Quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ được đánh giá là một trong các văn bản luật rất quan trọng, quy định các vấn đề thiết yếu liên quan đến quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ, tiền chất thuốc nổ, công cụ hỗ trợ; nguyên tắc, trách nhiệm của cơ quan, tổ chức, cá nhân trong quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ, tiền chất thuốc nổ, công cụ hỗ trợ. Việc đánh giá quá trình triển khai, thi hành Luật và tiến hành sửa đổi, bổ sung Luật Quản lý vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ có tính cấp thiết cao trước những thay đổi nhanh chóng của tình hình thực tiễn hiện nay. □

Tài liệu tham khảo

1. Thông tư số 16/2018/TT-BCA ngày 15/5/2018 của Bộ Công an quy định chi tiết một số điều của Luật Quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ.
2. Thông tư số 17/2018/TT-BCA ngày 15/5/2018 của Bộ Công an quy định về trang bị vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ.
3. Báo cáo số 1846/BC-BCA-C06 ngày 17/11/2023 của Bộ Công an về đánh giá tác động chính sách trong hồ sơ đề nghị xây dựng Luật Quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ.
4. Thông tư số 32/2019/TT-BCT ngày 21/11/2019 của Bộ Công Thương ban hành quy chuẩn kỹ thuật quốc gia về an toàn trong sản xuất, thử nghiệm, nghiệm thu, bảo quản, vận chuyển, sử dụng, tiêu hủy vật liệu nổ công nghiệp và bảo quản tiền chất thuốc nổ.
5. Nghị định số 96/2016/NĐ-CP ngày 01/7/2016 của Chính phủ quy định điều kiện về an ninh, trật tự đối với một số ngành, nghề đầu tư kinh doanh có điều kiện.
6. Văn bản hợp nhất số 14/VBHN-BCT ngày 22/02/2018 của Bộ Công Thương quy định về vật liệu nổ công nghiệp.
7. Nghị định số 79/2018/NĐ-CP ngày 16/5/2018 của Chính phủ quy định chi tiết một số điều của Luật Quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ.
8. Nghị định số 71/2019/NĐ-CP ngày 30/8/2019 của Chính phủ quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực hóa chất, vật liệu nổ công nghiệp.
9. Bộ luật Hình sự năm 2015 (sửa đổi, bổ sung năm 2017).
10. Luật Quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ năm 2017 (sửa đổi, bổ sung năm 2019).
11. Quyết định số 1356/QĐ-TTg ngày 13/9/2017 của Thủ tướng Chính phủ ban hành Kế hoạch triển khai thi hành Luật Quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ và công cụ hỗ trợ.